

Ministerie van LNV
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Putten, 19 augustus 2019
Kenmerk: B4260

Betreft: Zienswijze consultatie wijziging Mededingingswet i.v.m. uitzonderingen landbouw en visserij

Geachte heer/mevrouw,

De Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) dient bij deze, namens haar leden, haar zienswijze in op de voorgestelde wijziging Mededingingswet i.v.m. uitzonderingen landbouw en visserij.

NMV is blij met de aanpassingen waarbij er toezicht komt en ingrijpen mogelijk is bij misdragingen van ketenpartijen. Wij juichen het ten zeerste toe dat de Nederlandse overheid wetgeving wil verbeteren om de positie van voortbrengers van een product (of te wel primaire producenten) te versterken, maar wij wijzen u erop dat er concrete vervolgstappen nodig zijn om dit daadwerkelijk te bereiken, omdat de voorgestelde wijzigingen niet leiden tot (meer) zekerheid voor de primaire producenten of een versterking van hun positie in de keten. Met name de ontwikkeling van nationale landbouwregels, door de minister van LNV, vastgelegd in een formeel document kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. NMV vindt dat de overheid een rol heeft in de toezicht houden in het uitvoeren een aanpassen van deze wet. Ook zien voor de overheid (ACM) een actieve rol in het toezichthouden op en ingrijpen bij overtredingen en misdragingen.

NMV vindt het jammer dat deze consultatie voor een korte periode opengesteld is en dat deze periode volledig in de vakantieperiode valt. Dit geeft de sector en betrokkenen onvoldoende tijd om te reageren.

Met betrekking tot de voorgenomen wijzigingen stelt NMV u graag op de hoogte van haar zienswijze.

NMV onderschrijft de juridische onderbouwing en aspecten van uitwerking van dr. Mr.ir. M.E.G. Litjens, juridisch landbouwkundig consultant, met betrekking tot de voorgestelde wijzigingen.

Vorrangsregel EU

Omdat de voorrangsregel (Artikel 42, VWEU) geldt schieten de voorgenomen wijzigingen hun doel voorbij. Ze leveren in ieder geval voor de positie van de boeren in de keten geen (significante) verbetering op en hebben dus geen effect. In Nederland zou beter gecommuniceerd dienen te worden door LNV over het feit dat de mededingingsregels ondergeschikt zijn aan de landbouwregels die in nationaal recht vervat zijn. De minister van LNV dient hieraan praktisch en concreet invulling te geven door het landbouwwrecht (eenvoudig) in een document vast te leggen.

Oneerlijke verhoudingen producten/verwerker

De EU-regels ook gelden voor de door de voedingsindustrie verwerkte landbouwproducten doordat het EU-landbouwrecht geldt voor alle landbouwproducten die in de VWEU zijn opgenomen, en ook voor bewerkte producten. In Nederland leidt dit ertoe dat, met name, zuivelverwerkers in een onwenselijke machtspositie verkeren ten opzichte van de producenten. In de praktijk leidt dit tot oneerlijke verhoudingen ten nadele van de producent. Helaas worden deze oneerlijke verhoudingen door de voorgestelde wijzigingen in de wet niet opgelost of verbeterd. NMV ziet graag dat het wetsvoorstel gewijzigd wordt om de positie van de producenten te verbeteren t.o.v. de zuivelverwerkers.

Beoogde doel

Als verwachte effecten van de regeling voor de doelgroepen stelt u het volgende:

Het kabinet beoogt met deze wetswijziging een bijdrage te leveren aan het wegnemen van de onduidelijkheid over mogelijkheden tot samenwerking die bestaat onder primaire agrarische ondernemers. Het ligt in de rede dat meer duidelijkheid ertoe leidt dat primaire agrarische ondernemers vaker tot samenwerking overgaan, om zo hun positie in de keten te versterken. En in de Memorie van toelichting wordt vervolgens onder punt 2.1 het volgende gesteld: De landbouwsector in Nederland wordt getypeerd door een groot aantal primaire producenten.

Coöperaties en samenwerkingsgraad

De landbouwsector in Nederland wordt niet alleen getypeerd door een groot aantal primaire producenten maar ook door een extreem hoge samenwerkingsgraad voornamelijk in coöperaties, zoals in de melkveesector. Dat deze samenwerkingsvorm niet heeft geleid tot een betere of sterkere positie in de keten voor de primaire producent is inmiddels, ook blijkens uw voorstellen, evident. Deze coöperaties zouden voor ons als melkveehouders een beter onderhandelingspositie moeten creëren maar helaas zien we dat niet terug. Vooral niet in onze melkprijs.

Bovenwettelijke eisen

Ook voorzien de voorgestelde aanpassingen niet in een positieverbetering voor primaire producenten in de keten ten aanzien van bovenwettelijke eisen. Deze bovenwettelijke eisen worden vaak door de NZO en kalverintegraties opgelegd aan melkveehouders. U stelde zelf al terecht vast in uw Memorie van toelichting dat primaire producenten daarvan wel de kosten krijgen opgelegd maar niet de baten en dat tegenwoordig deze zo ver gaan dat het voortbestaan van de producent in gevaar komt.

Daarnaast is het toetreden tot een producentenorganisatie voor het overgrote merendeel van de Nederlandse melkveehouders (die lid zijn van een coöperatie), wettelijk gezien niet toegestaan. Wat in Nederland betekent dat een groot deel van de melkveehouders niet in staat worden gesteld om hun positie te versterken met de mogelijkheden die een producentenorganisatie juridisch heeft.

Artikel 102 VWEU Regels betreffende de Mededinging geeft een concrete omschrijving van wat onder het misbruik maken van een onderneming en het hebben van een machtspositie wordt verstaan bij de handel tussen lidstaten??

Dit misbruik kan met name bestaan in:

a. het rechtstreeks of zijdelings opleggen van onbillijke aan- of verkoopprijzen of van andere onbillijke contractuele voorwaarden;

- b. het beperken van de productie, de afzet of de technische ontwikkeling ten nadele van de verbruikers;
- c. het toepassen ten opzichte van handelspartners van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging;
- d. het feit dat het sluiten van overeenkomsten afhankelijk wordt gesteld van het aanvaarden door de handelspartners van bijkomende prestaties, welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.

In feite zou dit artikel en de gevallen die volgens dit artikel 102 duiden op machtsmisbruik (lid a tot en met d), één op één kunnen worden toegevoegd aan wetgeving die primaire producenten moet beschermen tegen hun afnemers, ook als dit in naam coöperaties zijn.

Omdat het voor producenten moeilijk is in te grijpen bij misdragingen van hun verwerker, wegens hun afhankelijke positie t.o.v. deze partij, is het noodzakelijk dat de overheid (ACM) een actieve rol in het monitoren en het ingrijpen bij misdragingen en misbruik.

Uiteraard is NMV altijd bereid uw ministerie te ondersteunen, vanuit de praktijk, bij de totstandkoming van (aanpassingen in) wet- en regelgeving. Een adviesronde vanuit de sector en praktijk aan de voorzijde van processen is daarbij ons nadrukkelijke advies in plaats van consultatie achteraf.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Melkveehouders Vakbond

Harm Wiegersma (voorzitter)